

Memo

Aan:	Aan de leden van de Raad
Cc:	Griffie
Van:	Marieke van de Geyn
Datum	24 februari 2025
Kenmerk:	986027
Onderwerp:	Tekst t.b.v. Internetconsultatie Wet Lokale Publieke Omroep

Inleiding

In mei 2023 verscheen een visiebrief van de staatssecretaris van OCW. Hierin werd voorgesteld het lokale omroepstelsel te veranderen. De nieuwe Mediawet is inmiddels in volle voorbereiding, de concept wettekst is klaar. De belangrijkste nieuwe uitgangspunten in de wet zijn:

1. Aanwijzing van een streekomroep in plaats van een lokale omroep met ingang van 2027.
2. Van circa 230 lokale omroepen naar 80 streekomroepen vanaf 2027.
3. De wettelijke bekostigingsplicht verschuift van gemeenten naar Rijk vanaf 2027.

Via internetconsultatie kon de afgelopen 1,5 maand nog gereageerd worden op de concept wettekst. De 9 gemeenten die onderdeel zijn van de 'Streek Achterhoek' hebben gezamenlijk een reactie gegeven. Hieronder volgt de tekst die op 23 februari jl. is ingebracht door Joost van Oostrum, burgemeester van Berkelland, namens de gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost-Gelre, Oude IJsselstreek, en Winterswijk.

Twijfels over de het toereikend zijn van de toekomstige Rijksbijdrage voor de streekomroep en daarmee zorgen over het voortbestaan en de lokale journalistiek in de hele streek.

Ons eerste en belangrijkste punt is dat wij ons zorgen maken om de hoogte van de financiering voor de toekomstige streekomroep vanuit het Rijk. Er wordt in de financiering voorbijgegaan aan het feit dat (de meeste) gemeenten al een aantal jaar extra middelen verstrekken boven op het bedrag dat zij in het gemeentefonds ontvangen voor de overgang naar de streekomroep en/of het versterken van de journalistieke kwaliteit. Om de streekomroep een eerlijke kans te geven moet bekostiging mede plaats vinden op basis van deze bedragen of het bedrag dat nodig is voor een streekomroep om aan het lokaal toereikend media-aanbod te voldoen en voor alle gemeenten toereikend media-aanbod te kunnen verzorgen. Gezien de voorgestelde financiering vanuit het Rijk vragen wij ons af of het mogelijk is voor streekomroepen om binnen de basisafspraken voor iedere gemeente voldoende lokaal toereikend media-aanbod te verzorgen. Deze zorg wordt versterkt doordat wij een grote, uitgestrekte en dunbevolkte streek zijn, wat nog moeilijker maakt om een volwaardige omroep in stand te houden met de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen (Zie ook het rapport "Elke regio telt, waarin gepleit wordt voor behoud van voorzieningen op het platteland, waaronder het behoud van een volwaardige omroep met evenredig verspreide redacties). Dit zouden wij graag geborgd zien. Daarbij vragen wij aandacht voor een goede aanvullende financiële overgangsregeling voor de bijdrage in het gemeentefonds en de extra financiering die lokaal verstrekt wordt als de ingangsdatum van de nieuwe Mediawet nog verder uitgesteld wordt.

De oproep tot medefinanciering vanuit gemeenten (art 2.6.6a) vinden wij onwenselijk.

De financiering van het Rijk voor de streekomroep moet dusdanig zijn, dat er een volwaardige streekomroep kan komen met lokaal toereikend media-aanbod in het gehele verzorgingsgebied, zonder dat hiervoor structureel aanvullende gemeentelijke financiering nodig is. Als met de wetswijziging de wettelijke taak en rijksbijdrage voor gemeenten vervalt, is er het niet reëel om te stellen dat gemeenten ook bij moeten dragen in dit basisaanbod. Er is immers geen grondslag voor een (structurele) aanvullende financiële bijdrage vanuit de gemeenten aan de streekomroep. Ook is het gezien de opgaven waar de gemeenten de komende jaren voor staan, niet realistisch om een substantiële en structurele bijdrage van gemeenten te verwachten.

Eventuele aanvullende financiering kan ingezet worden voor aanvullend aanbod, maar niet voor de basisvoorziening voor een gemeente of voor de couleur locale in het streekaanbod! Dat moet duidelijk blijken uit de wet. Vastgelegd moet zijn dat als een aantal gemeenten in een streek ervoor zouden kiezen om extra te financieren, dit een eigen keuze is die aanvullend moet zijn op de basis van lokaal toereikend media-aanbod voor alle gemeenten. Bovendien moeten gemeenten volgens het voorstel al voor de aanwijzing van de streekomroep, voordat duidelijk is welke partij dit is en wat de concrete plannen zijn, een uitspraak doen over de gemeentelijke bijdrage in de daaropvolgende periode van vijf jaar. Dit past niet bij de gebruikelijke werkwijze van gemeenten en niet binnen de PDCA-cyclus.

Overige opmerkingen

- *Aanwijzingsprocedure en adviesvraag.*

Het is een goede zaak dat de aanwijzingsprocedure synchroon gaat lopen voor alle streekomroepen. Wij vinden de aanwijzingsprocedure voor de streekomroep en de rol van de verschillende gemeenten in de streek onduidelijk, zeker bij aanwezigheid van 9 gemeenten in het gebied en daarmee 9 adviezen. Wij hebben behoefte aan een heldere en concrete procedure, zodat duidelijk is wat er van alle partijen verwacht wordt en hoe de bijdrage meegewogen wordt in de aanwijzing. Verder moet op het moment dat de aanwijzingsprocedure start bij de inschrijvers bekend zijn hoe hoog de financiering vanuit het Rijk voor de verschillende streken is, zodat de inschrijving binnen de financiering past.

Daarnaast komen er van 9 verschillende gemeenteraden in onze streek adviezen die dus kunnen verschillen van elkaar. Voor de Achterhoekse gemeenten is dit veel werk waar met name de kleine gemeenten weinig van terug zult zien, soms telt een advies zelfs voor minder dan 10% mee. Is het realistisch om dan te benoemen dat gemeenten invloed hebben op het proces? Verder verwatert niet alleen de zwaarte van het advies per gemeente in een verzorgingsgebied, zeker bij zoveel gemeenten als de Achterhoek, maar komt daar ook nog het advies van de NLPO bij, waarvan niet duidelijk is hoe zich dat verhoudt tot dat van de gemeenten. Het lijkt erop dat de meeste gemeenten voor niets een advies afgeven en dan is de vraag of we hier eigenlijk wel aan mee moeten doen.

De VNG heeft gesteld dat de criteria waarop de gemeenten moeten adviseren ontoereikend zijn om een lokaal toereikend media-aanbod en/ of lokale binding te kunnen beoordelen (alleen PBO, vrijwilligersbeleid en samenwerking). Hiermee wordt het gemeentelijk advies feitelijk nietszeggend en gaat dit niet over wat wij werkelijk belangrijk vinden, namelijk het lokaal toereikend media-aanbod. Wij willen een duidelijke rol hierin, met duidelijke beoordelingscriteria, voor wat betreft het basisaanbod van de streekomroep. Overigens zonder dat wij op programma of inhoud in willen gaan; dat hoort bij de onafhankelijkheid van de omroep. Dit standpunt onderschrijven wij. De wet moet borgen dat de streekomroep ten alle tijden zijn verantwoordelijkheid neemt om lokaal toereikend media-aanbod voor alle delen van de streek/gemeenten te verzorgen binnen het basisaanbod. Er moet objectief bepaald worden of dit het geval is en er moet vastgelegd zijn dat er ingegrepen wordt en door wie als blijkt dat dit niet zo is. Verder vinden wij dat vastgelegd moet worden dat tijdens de aanwijzingsprocedure en evaluatie door de NLPO een evenredige spreiding van het lokaal toereikend media-aanbod in alle gemeenten in de streek een van de wegingsfactoren is.

- *Voldoende frequenties/DAB aansluitingen*

Uit de wettekst blijkt dat er nog onzekerheden zitten rondom o.a. het aantal toe te kennen frequenties/DAB aansluitingen. Hierdoor is er nog onduidelijkheid over wat de wet voor de streekomroepen precies gaat betekenen. Elke streekomroep start met 1 frequentie en daarna kunnen meerdere frequenties worden aangevraagd door de streekomroep. Hoe de toetsing plaatsvindt over het definitieve aantal frequenties is nog niet duidelijk.

Als regio Achterhoek streven we naar een werkbare streek, waarin gemeenten, omroepen en vrijwilligers zich thuis voelen. Gezien de grootte van het gebied hebben wij twijfels of er voldoende dekking is. Voor dit lokale toereikende media-aanbod moet het daarnaast (zeker in grote gebieden zoals de onze) een zekerheid zijn voor de streekomroep om over meerdere frequenties/DAB aansluitingen te beschikken, zodat waar nodig/wenselijk met edities gewerkt kan worden. Daarmee kan er lokaal toereikend media-aanbod in het hele gebied verzorgd worden en gezorgd worden voor de couleur locale.

Het aantal moet al aan de voorkant (bij de inschrijving) duidelijk zijn. Bij het bepalen van het aantal frequenties/DAB moet gekeken worden naar lokale binding en technische mogelijkheden.

De verdeling vindt dan plaats door de streekomroep. Voldoende frequentie/DAB s is bijvoorbeeld van belang voor de lokale binding, maar ook voor de beschikbare zendtijd voor advertentie-inkomsten. Bij een schaalvergroting zonder de beschikking over meerdere frequenties/DAB of met een beperking in hoeveelheid adverteerders wordt verwacht dat de lokale adverteerders -die nu voor een groot deel van de inkomsten van de lokale omroep zorgen- af zullen haken.

- *PBO*

Voor wat betreft het PBO zien wij graag opgenomen dat dit minimaal bestaat uit het aantal personen gelijk aan het aantal gemeenten in het gebied. Dit naast de culturele/maatschappelijke vertegenwoordiging. Met daarbij benoemd dat deze persoon ook de taak heeft de belangen van “zijn” gemeente te behartigen. Zoals het verzorgen van lokaal toereikend media-aanbod over zijn gemeente en het betrekken van lokale vrijwilligers uit zijn gemeente. Wat ons betreft wordt ook de invloed van het PBO vergroot.

- *Advisering gemeenteraad*

Verder staat er dat de gemeenteraad moet adviseren over de inzet van vrijwilligers, dat zouden we graag verscherpt zien in over de inzet van **lokale** vrijwilligers vanuit de gemeente.

- *Het noemen van 80 streekomroepen in de wet werkt belemmerend.*

Op de kaart is te zien dat streek de Achterhoek een enorme oppervlakte beslaat, ook in vergelijking met andere streken. Enkele gemeenten in de Achterhoek maken zich zorgen over de grootte van dit verzorgingsgebied van streekomroep Achterhoek. Het lijkt hun verstandig om de regio op te splitsen in Oost en West, vanwege zowel het aantal gemeenten dat bediend moet worden maar ook vanwege het grote grondgebied en de financiële component. Splitsing van de streek zorgt voor voldoende aandacht voor het betreffende werkgebied van de streekomroep, meer zekerheid over de lokale binding, maar brengt ook extra financiering met zich mee naar de regio. Daarnaast is het zo dat 1 omroep volgens de wettekst meerdere streken mag bedienen. Dat kan kansen bieden als het gaat om het delen van overhead kosten.

Daarom werkt het beperkend als het aantal streekomroepen van 80 alsook de indeling van de streek in de wet wordt vastgelegd en moet het benoemen van 80 streekomroepen in de wet losgelaten worden.

- *Rol gemeenten benoemen bij evaluatie*

Aangezien gemeenten een rol hebben in het proces, vinden wij het reëel dat er ook een rol voor hen geborgd moet zijn bij de evaluatie van de streekomroepen. Dit is nu niet het geval.

Duidelijk mag zijn dat wij ons buitengewoon veel zorgen maken of de middelen die het Rijk beschikbaar stelt voor de streekomroepen voldoende zijn om in een streek met een grote oppervlakte en veel gemeenten lokaal toereikend media-aanbod in de basis voor het hele gebied te verzorgen. Wij doen een dringend beroep op u om te zorgen voor een fijnmazige weging en te zorgen dat de financiering voor de streekomroep toereikend is voor de taken die zij krijgt.